

Reaganin ohjelma Yhdysvaltojen vahvistamiseksi

Kohta tammikuussa 1981 alkaneen presidenttikautensa alussa Ronald Reagan kuvaili ohjelmaansa, jonka keskeinen teesi oli Yhdysvaltojen kaikinpuolinen vahvistaminen ja sitä kautta saavutettava parempi neuvotteluasema itäblokkia vastaan. Siten voitaisiin myös kylmä sota saada päätökseen. Hän ei luvannut tehdä sitä heti vaan luoda voitolle edellytyksiä.

Olennaista oli palauttaa amerikkalaisten usko elämänmuotonsa paremmuuteen ja mahdollisuuksiinsa sekä talouden että ulkopoliittikan alalla. Talous oli alkuun suurissa vaikeuksissa voimakkaan inflaation ja alenevien reaali-palkkojen vuoksi. On kiistanalaista, kuinka paljon Reaganin alulle panema tuloverojen alennusohjelma vaikutti taloudellisen toimeliaisuuden parantumiseen, sillä kohta alkoi vaikuttaa muutenkin nouseva suhdanne. Reaganin talouspolitiikka antoi sille vauhtia, ja ennen kaikkea teknologiakehitys suosi Yhdysvaltoja. Tuotantoa ja kauppaa siirrettiin nopeasti tietokoneaikaan, joten amerikkalaiset saivat siitä uuden nousun perustan.

Yhdysvaltojen vahvistamisohjelmassa huomiota herättävintä oli asevoimien toimintakyvyn parantaminen. Se palveli sekä ulko- että talouspoliittisia päämääriä. Sotilasmenojen voimakas kasvattaminen vaati kylläkin runsaasti lainarahaa ja saattoi siten kiihdyttää jo muutenkin korkealla tasolla ollutta inflaatiota, mutta se myös lisäsi teollisuuden tilauksia ja nosti samalla bruttokansantuotetta. Ulkomaiset tarkkailijat pitivät asevoimien vahvistamisohjelmaa osoituksena militarismista ja imperialismista, eikä Reagan juuri välittänyt korjata näitä käsityksiä. Toisaalta hän kaihtoi ottamasta suuria ulkopoliittisia riskejä ja oppi varomaan ydinaseisiin liittyviä vaaroja.

Reaganin "suurstrategia" oli luonteeltaan offensiivista, jolloin hän suosi kaikkia toimia, joilla Neuvostoliiton ja muiden vastustajien vaikutusvaltaa voitaisiin rajoittaa ja palauttaa Yhdysvallille maailmanpolitiikassa menetettyjä asemia. Reaganin hallinnon suorittamissa tutkimuksissa päädyttiin pian käsitykseen, että Neuvostoliitto oli suurissa taloudellisissa vaikeuksissa eikä kestäisi enää kauan korkeaa varustelutasoa. Siksi Reagan uskalsi sanoa kommunismin tarinan olevan päätösvaiheessa, koska se perustui pakkovaltaan erotuksena amerikkalaisesta ja yleensäkin länsimaisesta vapaudesta. Haastamalla Neuvostoliiton jatkamaan kilpavarustelua länsi voisi heikentää sen taloutta ja saada aikaan järjestelmän muutoksen, jolloin edellytykset rauhanomaiselle kehitykselle paranisivat.

Neuvostoliiton ja koko itäblokin heikentämiseksi Yhdysvalloissa päätettiin kiristää uuden teknologian eli lähinnä tietokoneiden vientirajoituksia itäblokin maihin. Yhdysvallat pakotti myös liittolaisensa suostumaan tiukkaan valvontaan ja vientirajoituksiin. Sen sijaan Reagan lopetti viljan vientiboikotin, joka oli määrätty Neuvostoliitolle Afganistanin miehityksen johdosta. Siinä hän taipui amerikkalaisten viljelijöiden painostukseen, sillä viljan vientikauppa oli kannattavaa.

Ulkopolitiikan alalla Reagan suosi tarvittaessa Yhdysvaltojen yksipuolisia toimia välittämättä YK:sta, jonka amerikkalaiset kokivat joutuneen kehitysmaiden ja itäblokin hallitsemaksi. Hän meni jopa niin pitkälle, että oli valmis suosittamaan YK:n päämajan siirtämistä pois New Yorkista. Tämä kaikki liittyi pyrkimykseen osoittaa Yhdysvaltojen voimaa ja olla alistumatta enää liennytyisaikojen tapaan kompromissiratkaisuihin. Samanlainen suhtautuminen oli aluksi valalla asevalvonnan ja aseriisunnan jatkamiseen, jolloin uusien neuvottelujen käynnistämistä viivyteltiin. Ulkopoliitikassa Reagan itse asiassa jatkoi jo Carterin kauden lopulla alkanutta muutosta kireämpään suuntaan. Silloin SALT 2-sopimus oli jätetty ratifioimatta ja ryhdytty tehostamaan tukea Yhdysvaltojen liittolaisille "kolmannessa maailmassa".

Reaganin hallinnon käsityksen mukaan Neuvostoliitto ja kommunismi (sosialismi) olivat syynä ongelmiin latinalaisessa Amerikassa, Afrikassa ja Aasiassa. Yhdysvallat voimisti 1980-luvun alkupuoliskolla jo presidentti Carterin turvallisuuspoliittisen neuvonantajan Zbigniew Brzezinskin alulle panemaa "vastavoiman" (engl. counterforce) tai "takaisinvyörytyksen" strategiaa, jonka puitteissa tukea annettiin kaikille Neuvostoliiton ja kommunismin vastustajille niiden laatuun katsomatta. Käytännössä tämä merkitsi Keksi-Amerikassa oikeistolaisten diktatuuriin tukemista "likaisessa sodassa" sissiliikkeitä vastaan ja toisaalta Nicaraguan vasemmistolaisen hallituksen horjuttamista CIA:n käymällä salaisella sodalla. Somaliassa USA tuki diktaattori Siad Barrea ja Afganistanissa islamilaisia sissejä, "jihadisteja", jotka taistelivat Neuvostoliittoa vastaan.

Lähteinä mm. Jeremy Isaacs - Taylor Downing, *Cold War* (1998), s. 333 - 346; Walter LaFeber, *America, Russia, and the Cold War, 1945 - 2000* (2002), s. 315 - 342; Jack Matlock, *Reagan and Gorbachev* (2004), s. 3 - 26; Martin McCauley, *Russia, America and the Cold War 1949 - 1991* (2004), s. 76 - 87; Olav Njolstad (ed.), *The Last Decade of the Cold War* (2004), s. 179 - 262; Ronald Powaski, *The Cold War* (1998), s. 231 - 258; Odd Arne Westad, *The Global Cold War* (2005), s. 331 - 363.